

**Kokkuvõte kultuurikomisjoni tööst
III istungjärk (09.01.2012 – 14.06.2012)**

I EELNÕUD

Menetluses oli 12 eelnõud

Vastu võeti 4 seadust

1. Ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooliseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

Seadusega muudetakse kõrgharidustaseme õppe rahastamist riigieelarvest ja üliõpilaste õigusi riigieelarvest rahastatava kõrghariduse omandamisel.

Seaduse kohaselt eraldatakse kõrgkoolidele edaspidi kõrgharidustaseme õppe läbiviimiseks riigieelarvest tegevustoetust, mis ei ole enam üldjuhul seotud konkreetsete õppekohtade ja lõpetajate arvuga. Tegevustoetuse eraldamiseks peab haridus- ja teadusminister läbirääkimisi ülikooliga, lähtudes ülikooli missioonist, eesmärkidest ja ülesannetest, prognoositavast kõrgharidusega spetsialistide vajadusest tööturul, ministriumide, omavalitsusüksuste liitude, registreeritud kutse- ja erialaliitude ning ülikoolide ettepanekutest. Tegevustoetuse eraldamisel lepatakse kokku ülikooli peamised kõrgharidustaseme õppe läbiviimise ulatust, kvaliteeti ja tulemuslikkust puudutavad kohustused. Tegevustoetust kõrgharidustaseme õppe läbiviimiseks võivad taotleda ka erakoolid. Rakenduskõrgkooli tegevustoetuse kinnitab haridus- ja teadusminister käskkirjaga.

Seaduse kohaselt immatrikuleeritakse alates 2013/2014 õppeaastast üliõpilaseks isik, kes vastab kõrgkooli nõukogu kehtestatud sisseastumiskriteeriumidele. Põhjendatud juhul võib kõrgkooli nõukogu kehtestada immatrikuleeritavate üliõpilaste arvu ülempiiri, täites õppekohad paremusjärjestuse alusel.

Seadus täpsustab osakoormusega õppe regulatsiooni, sätestades, et osakoormusega õppes täidab üliõpilane iga õppeaasta lõpuks täitmisele kuuluva õppe mahust 50 – 75 protsenti.

Üliõpilasel, kes õpib eestikeelsel õppekaval ja täidab algavaks semestriks eelmistel semestritel õppekava kohaselt täitmisele kuuluva õppe mahu täies mahu, on õigus õppida õppekulud hüvitamata. Üliõpilasel, kes ei täida nimetatud nõudeid, on ülikoolil õigus nõuda õppekulude osalist hüvitamist ülikooli nõukogu kehtestatud ulatuses ja tingimustel, arvestades üliõpilasel eelmistel semestritel kumulatiivselt täitmata jäänud õppe mahtu ning Vabariigi Valitsuse kehtestatud õppekulude osalise hüvitamise ülemmäärasid. Võõrkeelsel õppekaval või osakoormusega õppes õppivatelt üliõpilastelt võib nõuda õppekulude osalist hüvitamist kõrgkooli nõukogu kehtestatud tingimustel, mahus ja korras. Ülikoolil ei ole õigust nõuda õppekulude hüvitamist keskmise, raske või sügava puudega isikult, alla 7-aastase lapse või puudega lapse vanemalt või eestkostjalt või kui tegevustoetuse eraldamisel on kokku lepitud õppekulude osalise hüvitamise nõude erandid.

Alates 2014/2014 immatrikuleeritud üliõpilastel on akadeemilise puhkuse ajal õigus kuulata loenguid, kuid mitte sooritada eksameid ja arvestusi. Varem õppima asunutele kehtib nende immatrikuleerimise ajal kehtinud akadeemilise puhkuse regulatsioon. Akadeemilisel puhkusel õppekava täitmise keeldu ei kohaldata keskmise, raske või sügava puudega isikule, alla 3-aastase lapse või puudega lapse vanemale või eestkostjale ega üliõpilasele, kes on akadeemilisel puhkusel seoses kaitseväeteenistuse läbimisega.

Seadus jõustub 2013. aasta 1. jaanuaril.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Urmas Klaas

Menetlus: menetlusse võetud 13.09.2011; I lugemine 17.11 ja 22.11.2011; II lugemine 25.01.2012; III lugemine 09.02.2012; Vabariigi Presidendi poolt seaduse välja kuulutamata jätmine 09.02.2012; II lugemine 02.05.2012; III lugemine 10.05.2012

2. Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

Seaduse alusel on vähemalt magistrakraadiga või sellele vastava kraadiga isikul õigus kandideerida nooremteaduri ametikohale ning osaleda seeläbi juhendaja juhendamisel teadustöös. Teadus- ja arendusasutused loovad nooremteaduri ametikohti vastavalt oma vajadustele ja võimalustele. Ülikoolidele tegevustoetuse eraldamise tulemuslepingus võib kokku leppida ülikoolis loodud nooremteadurite ametikohtade töötasufondi katmise tegevustoetuse vahenditest.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Liisa-Ly Pakosta

Menetlus: menetlusse võetud 10.01.2012; I lugemine 15.02.2012; II lugemine 30.05.2012; III lugemine 06.06.2012

3. Halduskoostöö seaduse ja spordiseaduse muutmise seadus

Seaduse eesmärk on tagada spordi andmekogu andmete töötlemise ja andmekogu majutamise võimalikult kvaliteetne ja efektiivne tase. Spordiseadus võimaldab spordi andmekogu volitatud töötleja ülesannete üleandmist riigi osalusel asutatud eraõiguslikule juriidilisele isikule Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutusele, kellel on sporditeabe kogumise, töötlemise ja haldamise pikaajaline kogemus. Kuna tegemist on riigi osalusel asutatud sihtasutusega, siis ei kohaldu talle halduslepingu sõlmimisel väljakuulutamisetähtaegade läbiviimise hankemenetluse regulatsioon. Halduskoostöö seadust on täiendatud erandiga, et spordi andmekogu volitatud töötlejaga sõlmitud halduslepingule ei kohaldata üldist teenuste hankelepingu sõlmimise ja hankemenetluse läbiviimise korda.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Lauri Luik

Menetlus: menetlusse võetud 03.04.2012; I lugemine 15.05.2012; II lugemine 06.06.2012; III lugemine 13.06.2012

4. Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

Seaduse eesmärk on Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas toimuvate ümberkorralduste toetamine, et oleks võimalik sarnaseid funktsioone koondada ning vajaduse korral ülesandeid tervikuna halduslepinguga SA-le Innove üle anda. Seadus näeb ette seniste Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse ülesannete üleandmise võimaldamise halduslepinguga. Seaduse kohaselt muutub SA Innove pärast halduslepingu sõlmimist keskseks üld- ja kutsehariduse programme ja arendusi koordineerivaks asutuseks. Uuendatav SA Innove jaguneb kolmeks struktuuriüksuseks: üldhariduse ja seire agentuur, kutsehariduse agentuur ja struktuuritoetuse agentuur. Ümberkorralduste eesmärgiks on koondada nende agentuuride alla kogu Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala vastavate valdkondade, sh programmide ja projektide rakendamine. See annab Haridus- ja Teadusministeeriumile võimaluse muuta tänast olukorda, kus ühes valdkonnas tegutseb mitu Haridus- ja Teadusministeeriumi allasutust.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Aadu Must

Menetlus: menetlusse võetud 30.04.2012; I lugemine 16.05.2012; II lugemine 07.06.2012; III lugemine 13.06.2012

Vastu võeti 1 otsus

1. Riigikogu otsus „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“

Riigikogu nimetas 2012. aasta 8. mail Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmeteks Mart Luige, Paavo Nõgese, Rain Tamme ja Agu Uudelepa.

Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjad nimetati nõukogu liikmeteks viieks aastaks. Riigikogu otsus tuleneb seniste Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjate volituste lõppemisest.

Algataja: Kultuurikomisjon

Komisjoni esindaja: Paul-Eerik Rummo

Menetlus: menetlusse võetud 03.05.2012; I lugemine 08.05.2012

Menetlusest langes välja

1. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõu (210 SE).

Eelnõuga sooviti luua õppetoetuste süsteem, mis võimaldaks minimaalse toimetulekuks vajaliku, et üliõpilasel oleks võimalik keskenduda õppimisele.

Algataja: Riigikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni

Komisjoni esindaja: Priit Sibul

Menetlus: menetlusse võetud 05.04.2012; I lugemine 05.06.2012

Menetlusse jääb 6 eelnõud

1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus (1 SE)

Eelnõuga soovitakse hüvitada koolilõuna maksumuses üks euro esimesest kuni kaheteistkümnenda klassini, laiendades hüvitise ka gümnaasiumile.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Lauri Luik

Menetlus: menetlusse võetud 05.04.2011; Vabariigi Valitsuse arvamus 05.05.2011 – ei toeta eelnõu.

I lugemine 07.06.2011, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 21.06.2011 kell 16.00

2. Koolieelsete lasteasutuste seaduse muutmise seadus (2 SE)

Eelnõuga soovitakse hüvitada toidukulu katmine summas 1,5 eurot koolieelsetes lasteasutustes alusharidust omandavatele 5-7 aastastele lastele

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Kaia Iva

Menetlus: menetlusse võetud 05.04.2011; Vabariigi Valitsuse arvamus 05.05.2011 – ei toeta eelnõu.

I lugemine 07. ja 08.06.2011, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 21.06.2011 kell 16.00

3. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus (13 SE)

Eelnõuga soovitakse taastada isikutele, kes õppisid enne 01.07.2009 ülikoolis või kõrgkoolis kuni 30. juunini 2009. aasta kehtinud õppelaenu hüvitamise tingimused ja kord (õppelaenu hüvitamise õigus kõigile avaliku sektori töötajatele ja õppelaenu osaline kustutamine lapsevanemale, kes oli lõpetanud õpingud ja kasvatas alla viie aastast last).

Algataja: Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Urmas Klaas

Menetlus: menetlusse võetud 19.04.2011; Vabariigi Valitsuse arvamus 25.05.2011 – ei toeta eelnõu.

I lugemine 15.06.2011, komisjoni ettepanek: eelnõu tagasi lükata; eelnõu algataja ettepanekul arvati Riigikogu täiskogu päevakorrast välja (13.06.2011); I lugemine 20.09.2011, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 04.10.2011 kell 18.00

4. Noorsootöö seaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seadus (38 SE)

Eelnõuga soovitakse sätestada õpilasmaleva mõiste ning selleks, et suurendada malevakohtade arvu, vabastada tööandja 13-18 aastaste õpilasmalevas töötavatele noortele rahas makstava töötasu pealt tasutavast sotsiaalmaksust.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Lauri Luik

Menetlus: menetlusse võetud 09.05.2011, Vabariigi Valitsuse arvamuse 15.06.2011 – ei toeta eelnõu.

I lugemine 27.09.2011, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 11.10.2011 kell 18.00

5. Vabariigi Valitsuse algatatud õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (236 SE)

Eelnõu eesmärk on luua üliõpilastele riiklik õppetoetus, mis toetab majanduslikult ebasoodsamas olukorras üliõpilaste ligipääsu kõrgharidusele, nende edukaid õpinguid ja õppekava nominaalkestusega läbimist. Eelnõuga lisatakse õppetoetuste ja õppelaenu seadusesse vajaduspõhised õppetoetust käsitlevad sätted ning sellega seoses muudetakse maksukorralduse seadust.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Priit Sibul

Menetlus: menetlusse võetud: 29.05.2012

6. Eesti keskerakonna fraktsiooni algatatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 muutmise seadus (240 SE)

Eelnõu eesmärk on viia Vabariigi Valitsuse määrus „2012. aasta riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandus- ja toetusfondi jaotus ning jaotamise ulatus, tingimused ja kord“ kooskõlla põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega.

Käesolev muudatus on eelkõige vajalik selleks, et võimaldada Eesti valdadele ja linnadele seadustega pandud teenuste osutamist, millest üks on kooliõpilastele vähemalt eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi tagamine. Kehtiva regulatsiooni alusel on valdadel ja linnadel juba täna võimalus riigieelarvest määratud toetust tugispetsialistide töötasuks kasutada, kuid põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse paragrahv 82 on sellega vastuolus.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Liisa-Ly Pakosta

Menetlus: menetlusse võetud 31.05.2012

7. Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu otsus "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" (251 SE)

Keskerakonna fraktsioon teeb ettepaneku algatada seadusemuudatus abipolitseinike keelenõuete alandamiseks tasemelt C1 tasemele B1.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

II ARUTELUD

1. Muuseumivarade kogumine ja säilitamine (10.01.2012)

Kohtumisel Eesti Ajaloomuuseumis osalesid kultuuriminister Rein Lang, Kultuuriministeeriumi muuseuminõunik Marju Reismaa, Eesti Ajaloomuuseumi direktor Sirje Karis, Eesti Rahva Muuseumi direktor Krista Aru ja Virumaa Muuseumid juhatuse esimees Ants Leemets.

Arutelul keskenduti muuseumide kogumispoliitikale, muuseumiseaduse muutmisele kogude korrastamise võimaldamiseks ning muuseumide infosüsteemi (MuIS) seadustamiseks. Peetakse vajalikuks, et iga muuseum koostaks endale avaliku kogumispoliitika. Samuti on jõutud arusaamisele, et muuseumikogude korrastamiseks on vaja muuseumiseaduses laiendada museaalide kogust väljaarvamise aluseid. Põgusalt puudutati muuseumitöötajate palgaküsimust ja kvalifikatsiooniteemat (hetkel kõrgkoolid spetsiaalset väljaõpet ei paku).

2. Noortekeskused, noorsootöö ja noortepoliitika (09.02.2012)

Kohtumisel Põltsamaa noorte- ja elukestva õppe keskses osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonna juhataja Anne Kivimäe, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse ESF hankejuht, Noorteühendus Juventus juhatuse esimees Heidi Paabort, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse ESF noorsootöö spetsialist Kristi Kruus, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse juhatuse aseesimees Indrek Palu, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse juhatuse liige, Noorteühendus Juventus juhatuse liige Karin Tõnts ja Saue noortekeskuse noortepoliitika juht Monika Liiv.

Komisjon tutvus Põltsamaa noorte- ja elukestva õppe keskkusega. Järgnenud arutelul keskenduti noortekeskuste tegevusele. Anne Kivimäe andis komisjonile ülevaate keskuste kujunemisest, neis pakutavatest teenustest ja nende rollist noorte jaoks. Ülevaate Eesti noorte noorsootöös osalemise peamistest suundumustest on hiljuti avaldanud poliitikauuringute keskus PRAXIS. Anne Kivimäe kirjeldas noortekeskuste rahastamise kujunemist ning Euroopa Liidu tõukefondide investeeringuid noortekeskustesse. Küsimustes puudutati diplomioõppe tasemel noorsootöötajate ettevalmistust ning tunti huvi, milline on lasteorganisatsioonide ja noortekeskuste koostöö.

Teise teemana käsitleti noorsooteemat puudutavaid muutusi Euroopa Liidus - tõukefondide kasutamist noortekeskuste ja noortevaldkonna jaoks finantsperspektiivis 2014 + ning noorsootöö käsitlemist ettevalmistatavas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses „Erasmus kõigi jaoks“, millega kehtestatakse liidu haridus- koolitus-, noorsoo- ja spordiprogramm. Mainiti ka, et seoses Eesti Noorsootöö strateegia 2006 – 2013 lõppemisega järgmisel aastal, on alustatud ka Eesti uue strateegilise visiooni koostamise ettevalmistusi.

3. Võltsimisvastase kaubanduslepingu (ACTA) autoriõiguslikud aspektid (20.02.2012)

Parlamentarsel kuulamisel osalesid Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostöö osakonna väliskaubanduse büroo direktor Kristi Karelsohn, Justiitsministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Tanel Kalmet, Kultuuriministeeriumi meediaõiguse osakonna nõunik Toomas Seppel ja Eesti Autorite Ühingu tegevdirektor Kalev Rattus.

Kristi Karelsohn andis komisjonile üldise ülevaate lepingu kohta. Komisjoni liikmed tundsid huvi, kuidas on ACTA lisaks autoriõigusele seotud teiste valdkondadega, kuivõrd põhjendatud seoses ACTA-ga on internetikogukonna mured ning millised on mured teenusepakkuja kontrolli osas. Samuti küsiti selgitust mõistele „kaubanduslik ulatus“.

Selgitati, et ACTA puudutab tsiviiljõustamise osa, kus räägitakse laiemalt intellektuaalse omandi kaitsest. Euroopa siseturul toimub ühtlane õiguste regulatsioon, mida ACTA ei muuda. Samuti on olemas karistusõiguslik konventsioon (arvutikuritegude vastane konventsioon), millega Eesti on aastal 2004 ühinenud ning mis kohustab karistama autoriõiguse rikkumist kaubanduslikus ulatuses, kui see on toime pandud arvutisüsteemi vahendusel ja tahtlikult. Internetiliikluse reguleerimine tsiviilmenetluslikult on toimunud Eestis juba 15 aastat ning ACTA puhul midagi muutuma ei peaks.

Mõistet „kaubanduslik ulatus“ ACTA ei defineeri, ütleb vaid, et kaubandusliku ulatuse alla läheb vähemalt kaubanduslik tegevus otsese või kaudse kaubandusliku või majandusliku kasu saamiseks. Samas on kaubandusliku ulatuse mõiste Eestile siduv juba WTO intellektuaalomandi kaitse lepingu TRIPS raames.

Arutleti ka selle üle, kas on tekkinud vajadus üle vaadata autoriõiguslikud regulatsioonid Eesti seadusandluses.

4. Riigikontrolli audit „Riigi tegevus tippspordi toetamisel“ (06.03.2012)

Istungil osalesid kultuuriminister Rein Lang, Kultuuriministeeriumi asekanstler Tõnu Seil, Riigikontrolli tulemusauditi osakonna peakontrolör Tarmo Olgo ja auditijuht Külli Nõmm.

Auditi eesmärk oli hinnata spordi riikliku toetamise läbipaistvust, eesmärgipärasust ja seaduslikkust ning Eesti spordisüsteemi mõjusust tippulemuste saavutamisel.

5. Eesti Rahvusringhäälingu 2011. aasta tegevusaruanne ja arengukava (12.03.2012)

Istungil osalesid Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu esimees Hagi Šein, nõukogu liige Andres Jõesaar ja Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse esimees Margus Allikmaa.

Hagi Šeini sõnul on Eesti Rahvusringhääling (ERR) hästi monitooritud ja auditeeritud organisatsioon. ERR on hästi kohanenud uute digitaalsete platvormide, uute ekraanide ja ristmeedia arengutendentsidega ning teisenenud tänapäevaseks meediaorganisatsiooniks. Eraldi teemana tõi Šein välja vajaduse elektroonilise kommunikatsioonivaldkonna sõltumatu regulaatori järele. Eesti on ainus Euroopa riik, kellel taoline institutsioon puudub.

Komisjoni liikmed tundsid huvi, mille arvelt on tulnud ERRi vaadatavuse tõus, milline on eetikanõuniku kui institutsiooni mõju rahvusringhäälingu ajakirjanduslikule sisule, millised on põhilised erinevused televisiooni ja raadio auditooriumi vahel ning millised on rahvusringhäälingu positsioonid eesti inforuumi levitamisel venekeelse elanikkonna hulgas.

Margus Allikmaa tutvustas komisjonile Eesti Rahvusringhäälingu arengukava aastateks 2013-2016. Arengukava neli suurt strateegilist eesmärki on kvaliteetse ajakirjanduse arendamine kõigis ERR-i programmides, tõhus ja avatud tegevus kõige asjakohasemate vahenditega, avalikkuse parim võimalik teenindamine ning uue ringhäälingumaja ehitamine.

Komisjoni liikmed tundsid huvi, kuidas toimub ERRi eelarve läbirääkimiste protsess, milline on nägemus uue ringhäälingumaja ehitusest ning mille järgi on tehtud valik avada korrespondendipunktid just Helsingis ja Berliinis. Samuti tunti huvi, kuidas on plaanis arendada haridus- ja teadussaadete programmi.

6. Riigikontrolli audit „Riigi tegevus teadus- ja arendustegevuse võtmevaldkondade edendamisel“ (19.03.2012)

Istungil osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi asekanstler Andres Koppel, Riigikontrolli tulemusauditi osakonna peakontrolör Tarmo Olgo, vanemaudiitor Kristjan Paas ja audiitor Tiina Vares.

Kristjan Paas selgitas, et auditi käigus hindas Riigikontroll, kas riiklikud teadus- ja arendusprogrammid ning teised seotud rahastamise meetmed võimaldavad riigil suunata Eesti jaoks oluliste teadusvaldkondade arengut ning aitavad kaasa riiklike prioriteetide elluviimisele teadus- ja arendustegevuses. Samal ajal, kui Eesti on olnud rahvusvaheliselt edukas, toodi probleemidena välja, et riiklike programmide käivitamine on hilineunud, riiklikud võtmevaldkonnad on selgelt piiritlemata, tegevused on killustatud ning tulemuste hindamisele ei pöörata tähelepanu. Andres Koppel nõustus suures osas Riigikontrolli ettepanekutega, kuid esitas komisjonile mitmeid selgitusi.

Komisjoni liikmed tundsid huvi, kuidas teadusvaldkonna rahad riigis paigutuvad, mille põhjal on see välja kujunenud ja kes koordineerib rahade liikumist. Samuti esitati mitmeid küsimusi tegevuste killustatuse kohta ning uuriti, milline on 1. märtsil 2012 käivitunud Eesti Teadusagentuuri roll killustatuse vähendamisel. Küsiti ka teadlaste arvu piisavuse ja järelkasvu kohta. Tarmo Olgo hinnangul võiksid doktoriõppe prioriteetid kattuda teaduse võtmevaldkondadega ning otsused teaduse võtmevaldkondade kohta peaksid kehtima pikka aega arvestades, et teadlaste järelkasvu kasvatamine on väga aegamõeldav.

Vastates küsimusele ministeeriumideülese teadus- ja arendustegevust koordineeriva organi vajalikkuse kohta mõnsid nii ministeeriumi kui Riigikontrolli esindajad, et võtmevaldkondade edendamise huvides oleks sellise kogu olemasolu, kellel oleks piisav asjakohane teave ja pädevus, vajalik.

Teaduse rahastamise prioriteetide küsimus on eriti aktuaalne, arvestades Euroopa Liidu uut, 2014. aastal algavat rahastamisperioodi.

7. Rahvusooper Estonia arengukava aastateks 2013-2018 (17.04.2012)

Kultuurikomisjon kohtus 17. aprilli istungil Rahvusooper Estonia nõukogu esimehe Eri Klasi ja peadirektor Aivar Mäega, kes tutvustasid komisjoni liikmetele Rahvusooper Estonia arengukava aastateks 2012 – 2018.

Aivar Mäe andis ülevaate Rahvusooperi hetkeolukorrast – töötajate koosseisust, repertuaarist ja majanduslikust olukorrast ning tutvustas arengukava 2012 – 2018 peamisi eesmärgi. Mäe sõnul on olulisimaks eesmärgiks motiveeritud töötajad, kellele on tagatud head töötingimused ja erialased arenguvõimalused. Sellega kaasneb tähelepanu pööramine lauljate ja tantsijate järelkasvule. Rahvusooper peab oluliseks jätkata repertuaari mitmekesistamist ning publiku kasvatamist. Arengukava üheks eesmärgiks on töö- ja tegevuskeskkonna parandamine, sealhulgas uue ooperimaja ehitamise kavandamine.

Komisjoni liikmed tundsid huvi, milliseid tegevusi võetakse ette publiku kasvatamiseks, milline on etenduste täituvus, kas ja kuidas toimub etenduste salvestamine ja säilitamine ning etenduste edastamine koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga. Huvituti Rahvusooperi töötajate palgatasemest ning koostöövõimalustest Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga lauljate- muusikute järelkasvu osas. Mitmed küsimused puudutasid uue ooperimaja ehitamise võimalusi.

8. Eesti merehariduse tulevik (30.05.2012)

Istungil osalesid Eesti Mereakadeemia rektor Heiki Lindpere, Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrgharidusosakonna juhataja Mart Laidmets ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi merendus ja lennundus osakonna juhtaja Tarmo Ots.

Arutelus oli nii üldine merehariduse korraldus ja rahastamine kui ka võimalikud õppe läbiviimise lahendused Eesti Mereakadeemias enne 2014. aasta institutsionaalset akrediteerimist. Haridus- ja Teadusministeeriumi hinnangul on jätkuvalt üleval küsimus, kas Eesti Mereakadeemia läbib institutsionaalse akrediteerimise positiivselt, kui õppe läbiviimises ei toimu otsustavaid ümberkorraldusi.

Ühegi lahenduse, sealhulgas Eesti Mereakadeemia mõne teise kõrgkooliga liitumise või erinevate koostöövõimaluste kasuks ei ole veel otsust langetatud. Haridus- ja teadusminister on tänaseks ka moodustanud komisjoni, mis analüüsib kujunenud olukorda õppe läbiviimise sisulise poole pealt, mille pinnalt oleks võimalik teha otsuseid, silmas pidades mereharidust tervikuna.

9. Õpetajate streigist osavõtnute ettepanekud (03.05.2012)

Komisjon käsitles õpetajate streigist osavõtnute poolt esitatud ettepanekuid pedagoogide töötasu tõstmiseks, töötingimuste parandamiseks ja hariduskorralduslike küsimuste paremaks lahendamiseks. Komisjon palus haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksool esitada valitsuse poolne seisukoht, kuidas neile ettepanekutele reageeritakse.

Minister Aaviksoo tõdes, et Haridus- ja Teadusministeerium töötab kõigi teemadega hariduskorralduse kaasajastamise kontekstis. Õpetajate töötasu tõus 2012. aastal on mõeldav ainult õppeasutustele kinnitatud eelarvete piires, sest lisaelarveks vajalikke täiendavad tulusid riigieelarves ei ole. 2013. aasta eelarves lähtutakse õpetajate töötasu 700 eurosest miinimummäärast, mis oleks 15 protsenti kõrgem praegusest. Haridus- ja Teadusministeerium tegeleb praegu hariduskorralduslike küsimuste laiema kontseptsiooni väljatöötamisega ning see hõlmab ka õpetajate töökoormuse, tööaja, töökohustuste ning õpetajate atesteerimise küsimusi.

Komisjoni liikmed küsisid täiendavalt vajalike õiguslike muudatuste kohta koolikorralduse kaasajastamiseks ning õpetajate ametikoha ümberkujundamise projekti kohta. Mitmes küsimuses puudutati alushariduse teemat nii alushariduse korralduse kui rahastamise aspektides. Pikemalt peatuti õpivara, sealhulgas elektroonilise õpivara küsimustel.

10. Vastutustundlike naiste konverentsi hariduse töötoa ettepanekud (14.05.2012)

Laine Randjärv andis komisjonile ülevaate Riigikogu naistehenduse poolt kokku kutsutud konverentsist, mis toimus 2012. aasta 21. aprillil Järlepa haridus- ja kultuurikeskuses.

Vastutustundlike naiste konverentsist võtsid osa ligi 70 kohalikes omavalitsustes töötavat nõunikku, kohalike omavalitsuste tegevjuhti ja poliitikut. Randjärv edastas komisjonile ka konverentsi ajal toimunud hariduse töötoa ettepanekud, mis puudutasid hariduse üldiseid põhimõtteid ja lähtealuseid, õppekavasid, õpetajakoolitust, koolivõrku, hariduslike erivajadustega õpilasi ja nende tugisüsteeme, täiskasvanute gümnaasiume, venekeelseid koole, alusharidust, huviharidust ja kutseõpet.

„Hariduse töötoas jäi selgelt kõlama, et hariduselu planeerimisel on kõige olulisem lähtuda õpilasest,“ rääkis Randjärv. Ta peatus pikemalt hariduslike erivajadustega laste koolide ja tugipersonali (psühholoog, logopeed ja sotsiaalpedagoog) teemal ja täiskasvanute gümnaasiumide võrgu küsimusel ning õpetajakoolituse probleemidel. Haridusteemat käsitlevates aruteludes ja planeeritavates arengutes ei tohi unustada pedagoogilise praktika tähtsust õpetajate ettevalmistusprotsessis tervikuna. Õpetajate koolitamine peab olulisel määral toetuma lisaks erialalistele teadmistele ka kasvatusteaduste meetodilistele alustaladele.

Kultuurikomisjon tänas Laine Randjärve esitatud ettepanekute eest. Mitmeid ettepanekuid on võimalik lülitada õpetajakoolituse laiemasse arutellu, mida kultuurikomisjon on planeerinud oma juunikuu töökavasse.

11. Reklaami edastamine Eesti Rahvusringhäälingus (29.05.2012)

Kultuurikomisjon arutas reklaami ja otsepakkumise edastamisega seotud probleeme Eesti Rahvusringhäälingus (Rahvusringhääling). Komisjonis esitasid oma seisukohad Eesti Ringhäälingute Liidu juhatuse liige Toomas Vara, Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu esimees Agu Uudelepp ja Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse esimees Margus Allikmaa.

Eesti Rahvusringhäälingu seadus § 11 sätestab, et Rahvusringhääling ei edasta reklaami ja otsepakkumist ega võta vastu sponsoralusest saadavat toetust. Rahvusringhäälingu nõukogu võib erandkorras lubada reklaami või sponsorteabe edastamist Rahvusringhäälingu saadetes või meediateenustes, kui see kaasneb rahvusvahelise suursündmuse ülekandeõigusega, mis omandatakse EBU (Euroopa Ringhäälinguliit – European Broadcasting Union) vahendusel, või see kaasneb avalikkusele eeldatavalt suurt huvi pakkuva kultuuri või spordi suursündmuse ülekandeõigusega. Eesti Rahvusringhäälingute Liidu seisukoht on, et Eesti Rahvusringhääling peab olema sponsoralusest ja reklaamist vaba, kuna seda finantseeritakse riigieelarvest. Eesti Rahvusringhäälingu seaduse § 11 lõike 2 punkti 2 väljatöötamisel viidati sellele, et teatud sündmuste kajastamisega tuleb reklaam paratamatult kaasa, kuid nüüdseks on rahvusringhäälingu praktika edastada reklaami ja sponsorteavet saadetes ja meediateenustes suurenenud. Oma kirjas kultuurikomisjonile väitis Eesti Rahvusringhäälingute Liit, et pidev reklaami edastamine on vastuolus seadusandja tahtega ja ka Eesti Rahvusringhäälingu seaduse sisuga. Eesti Ringhäälingute Liidu juhatuse liikme Toomas Vara sõnul ei ole samas tehtud uuringut, kui ulatuslik sponsorteabe, logode ja kaubamärkide näitamine on Rahvusringhäälingu programmis on.

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu esimees Agu Uudelepp tõdes, et kuna uuenenud nõukogu on äsja ametisse astunud ja toimunud on vaid üks koosolek, siis ei ole jõutud veel antud probleemi arutada. Agu Uudelepp juhtis tähelepanu asjaolule, et avaliku huvi mõistet võivad erakanalid ja Rahvusringhääling mõista väga erinevalt.

Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse esimehe Margus Allikmaa seisukoht on, et Rahvusringhääling ei ole seadust rikkunud. Kui hakata seadust muutma, siis igal aspektil on erinevad mõjud ja tagajärjed ning neid tuleb kaaluda. Rahvusringhäälingu tegevus seoses reklaamide edastamisega toetab ka spordi- ja kultuuriüritusi.

Kultuurikomisjon otsustas reklaami edastamisega seotud probleeme analüüsida. Kultuurikomisjon palub Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonnal teha juriidiline ekspertiis, kas Eesti Rahvusringhäälingu seadus vajab mingil viisil täiendamist, et selgemalt sõnastada reklaami ning sponsorteabe erandkorras esitamine. Komisjon kutsus ülesse Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu täpsustama endapoolset tõlgendust avalikkusele eeldatavalt suurt huvi pakkuvast kultuuri või spordi suursündmusest, seda põhjalikumalt iga reklaamitaotluse puhul kaaluma ning reguleerima taotlustega seotud menetlust.

12. Õpetajakoolituse hetkeseis, probleemid ja ootused (07.06.2012)

Haridus- ja teadusministri Jaak Aaviksoo hinnangul on õpetajakoolitus kui ka õppetöö koolis täna suletud ja enesekeske, kuna pooled ei tunne teineteise tegemisi kuigi hästi ega vasta ka õpilaste tänastele ootustele. Ka ei ole õpetamise fookus ministri hinnangul läinud kaasa tänaste väljakutsetega.

Mitmeid probleeme ja ootusi muutusteks tõdesid ka teised tänased ettekandjad. Nende kinnitusel ei ole õpetajakoolitus sisseastujate hulgas populaarne, mistõttu puudub sellele erialale konkurss ja võimalus parimad välja selekteerida; õpe on hajutatud ülikoolides erinevate struktuuriüksuste vahel, selgelt määratlemata on koolide roll ja vastutus õpetajate ettevalmistuses, õppejõud on ülekoormatud ja alatasustatud.

Kultuurikomisjoni arutelul pidasid ettekande Tallinna Ülikool arendusprorektor Eve Eisenschmidt, Tartu Ülikooli Pedagogicum juhataja kt Margus Pedaste, Eesti Õpetajate Liidu juhatuse esimees Margit Timakov, Eesti Koolijuhtide Ühenduse esimees Toomas Kruusimägi, Eesti Õpilasesinduste Liidu juhatuse esimees Liina Hirv, SA Noored Kooli tegevjuht Kaire Kroos, ETKA Andras juhatuse liige Heiki Kiidli, Eesti Lastevanemate Liidu juhatuse esimees Enn Kirsman ja Eesti Koostöö Kogu juhatuse esimees Peep Mühls.

Urmas Klaasi kinnitusel tuleb kultuurikomisjon selle teema juurde tagasi ja kavas on ette valmistada olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu Riigikogu täiskogus sellel sügisel.

III ARVAMUSED

Riigikogu kultuurikomisjon andis Euroopa Liidu asjade komisjonile 3 arvamust

1. Haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordiprogramm „Erasmus kõigi jaoks“ määruse eelnõu (13.02.2012)

Istungil osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna juhataja Kalmar Kurs, Haridus- ja Teadusministeeriumi EL ja rahvusvahelise koostöö osakonna asejuhataja Ülle Kurvits, SA Archimedes juhatuse esimees Rait Toompere.

Kalmar Kurs tutvustas laiemalt, millised on valdkonnas uued Euroopa Liidu Komisjoni algatused ning milline on käsitletava eelnõu menetlemise ajakava Euroopas.

Ülle Kurvits tõi välja, et määruse eelnõu väljendab olulist paradigma muutust, kus programmid ei ole enam sektoritepõhised, vaid haridus- ja noorsoovaldkonda käsitletakse lähtudes tegevusliinidest (õpiränne, piiriülesed koostööprojektid, tugi poliitikaalasele koostööle). Nõutav on, et tegevused toetaksid Euroopa 2020 eesmärkide elluviimist kulutõhusalt ning lisandväärtusega.

Samas toodi välja, et näiteks noorsoovaldkonnas võib taoline seniste noorteprogrammide integreerimine suurde programmi, mis olemuselt on kõrghariduse mobiilsuse keskne, vähendada võimalusi toetada noortespetsiifilisi ettepanekuid. Komisjoni liikmed uurisid, millised on uues programmis noortevaldkonna nähtavuse tõstmise võimalused. Kaaluda võiks eraldi peatüki koostamist ning viiteid varasemate noorteprogrammide märksõnadele.

Lisaks esitati küsimusi liikumisharrastuse toetamise võimaluste kohta uue programmi spordiosa raames.

Kultuurikomisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada ja teha noortevaldkonna selgema käsitlemise saavutamiseks koostööd teiste riikidega.

2. Kutsekvalifikatsioonide direktiivi eelnõu (21. 02.2012)

Istungil osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna nõunik Tiia Raudma, Justiitsministeeriumi järelevalve ja õigusteeninduse talituse juhataja Hettel Varik ja Justiitsministeeriumi järelevalve ja õigusteeninduse talituse nõunik Angelika Sarapuu.

Tiia Raudma tõi Vabariigi Valitsuse seisukohtadest välja punkti, milles Eesti toetab elektroonilises vormis Euroopa kutsekaardi kasutusele võtmist. Teise punktina toodi välja kutsekvalifikatsioonide süsteemi läbipaistvuse suurendamise ja kutsealade ülereguleerimise vältimise toetamist. Direktiivi eelnõuga nähakse ette, et riigid esitaksid loetelu kutsealadest, mida nad reguleerivad ning hindaksid regulatsioonide vajalikkust ja proportsionaalsust. Selline lähenemine on võimaldanud Eestil hinnata enda regulatsioone ning leida kutsealaid, kus on ülereguleerimist.

Kuna Notarite Koda on pöördunud Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu poole mitte toetada notarite lisamist kutsevalifikatsioonide tunnustamise direktiivi reguleerimisalasse, soovis komisjon selles küsimuses selgitusi Justiitsministeeriumi esindajatelt. Hettel Varik selgitas, et Vabariigi Valitsus toetab teises liikmesriigis notari tegevuse alustamist, kui vastuvõtval liikmesriigil on õigus tuvastada ametisse asuva notari vastavust liikmesriigis notarile kehtestatud nõuetele. Sellise meetmena võidakse kasutada eksamit, mille valmistab ette ja viib läbi selleks pädev kutsekogu, kelleks Eestis oleks notarite puhul Notarite Koda.

Kultuurikomisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada

3. Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 eelnõu (10.04.2012)

Maia-Liisa Anton tutvustas komisjonile raamprogrammi „Horisont 2020“, mis koondab teadust ja innovatsiooni rahastavad meetmed ning on mõeldud eelkõige tipptasemel teaduse rahastamiseks. Programm koosneb kolmest põhilisest prioriteedist: tipptasemel teadus, juhtpositsioon tööstuses ja ühiskonnaprobleemid. Enamus liikmesriike leiab, et ühiskonnaprobleemide alla peaks kuuluma ka sotsiaal- ja humanitaarteaduste osa.

Euroopa Komisjon on kavandamas väga suures osas erinevate partnerlusvormide osatähtsuse kasvu ja nende rahastamist. Eesti näeb ohtu selles, et ühel hetkel teadlase tipptase ei olegi põhiline kriteerium, vaid komisjon hakkab nõudma ka riikide omafinantseeringut. Teine oluline teema on teadlaste töötasude teema. Kui on ühised tipptaseme kriteeriumid, millele kõik peavad vastama, ei ole õiglane, et teadlased saavad samas projektis mitmeid kordi erinevat töötasu. Kolmas teema on projektide suurus. Seoses sellega, et Euroopa Komisjoni halduskulusid vähendatakse, on suundumus suurtele projektidele. Eesti näeb, et väikeste ja keskmise suurusega projektide osakaal peaks säilima.

Komisjoni liikmed esitasid küsimusi teadustaristute rahastamise kohta. Samuti tunti huvi, kas näiteks eesti keele fundamentaal- ja rakendusuuringud, kui humanitaarteaduste üks tegevussuundi, võiksid „Horisont 2020“ alla mahtuda ning mis meetmeid seoses võrdõiguslikkuse teemadega kavandatakse. Komisjon pidas väga oluliseks Eesti seisukohta lisada III prioriteetse suuna „Ühiskonnaprobleemid“ toetavate uurimissuundade hulka kultuuripärandi füüsilise säilitamise ja kultuuripärandi digitaalsena kättesaadavaks tegemise tehnoloogiate valdkonnad. Oluliseks peeti ka Eesti seisukohta mitte toetada Euroopa teadlaste harta ja juhendiga ühinemise kohustuslikuks muutmist.

Kultuurikomisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada.